

કલ્યાણનું ભવન અને સુખનું ધામ છે ભગવાન શ્રીરામ

લગવાન શ્રીરામનો સ્વભાવ અને પ્રભાવ જાણવા અને માણવા માટે શ્રી ગોસ્વામી તુલસીદાસજી રચિત શ્રીરામ ચરિત માનસનો અભ્યાસ કરવો જરૂરી છે. તેના બાલકાંડની એક ચોપાઈ આજે તો ખૂબ પ્રચલિત છે. ‘મંગલ ભવન અમંગલ હારી! દ્રવઉ સો દશરથ અજિર બિહારી.’ ભગવાન શ્રી રામ કલ્યાણકારી છે અને ભક્તોના અમંગળનું હરણ કરે છે! એ તો તેમનો સહજ સ્વભાવ છે. બસ! જરૂર છે તેમનામાં વિશ્વાસ રાખવાની. સ્વયં દેવાધિદેવ મહાદેવ પણ પાર્વતીજી સહિત તેમના જ નામનો જપ કરે છે. મંગલ ભવન અમંગલ હારી, ઉમા સહિત જેહિ જપત પુરારી! સ્વયં શિવજી પોતાના એ આચરણ દ્વારા જીવને સમજાવે છે કે જો તું તારું કલ્યાણ ઇચ્છતો હોય તો કલ્યાણનું ભવન અને સુખનું ધામ એવા શ્રીરામ પર ભરોસો રાખીને તેમનું ભજન કર.

શ્રીરામ ચરિત માનસના બાલકાંડનો નામકરણ પ્રસંગ પણ એ જ વાતની પુષ્ટિ કરે છે કે ભગવાન શ્રીરામ સ્વયં સુખનું ધામ છે. મહારાજ દશરથજી પોતાના ચારેય કુંવરોના નામકરણ માટે કુલગુરુ વશિષ્ઠજીને નિવેદન કરે છે. માતા કૌશલ્યાના ખોળામાં રમતાં અને ત્યાં ઉપસ્થિત સૌને પોતાના મલકાટ અને પોતાની લીલાથી આનંદ કરાવતાં કુંવર તરફ જોઈને તેમણે કહ્યું, ‘રાજન! ધન્ય છો તમે! તમારો આ રાજકુમાર તો આનંદનો સાગર છે, સૌને શાંતિ પ્રદાન કરનાર છે અને સુખનો ભંડાર છે. સ્વયં સુખનું ધામ છે.

આયમન બિપિન પટેલ

જો આનંદ સિંધુ સુખ રાસી! સીકર તેં ત્રેલોક સુપાસી! સો સુખ ધામ રામ અસ નામા! અખિલ લોકદાયક બિશ્રામા. તેઓ એવા આનંદ સિંધુ છે કે તેના એક ક્ષમાત્રથી ત્રણેય લોક સુખના સાગરમાં ડૂબી જાય અને જેનું નામ લેવાથી જગતને અપાર શાંતિનો અનુભવ થઈ જાય. સુખના ધામ એવા આપના આ મોટા કુંવરનું નામ ‘રામ’ રાખીશું.’ આમ ગુરુ વશિષ્ઠજીએ પણ મહોર લગાવી દીધી હતી કે ભગવાન શ્રીરામ સુખધામ છે અને આનંદસિંધુ છે. તુલસીદાસજી તો સ્પષ્ટ કહે છે કે ભગવાન

શ્રીરામ સમાન બીજું કોઈ નથી કે જે જીવને શાશ્વત સુખની અનુભૂતિ કરાવી શકે અને સાચી શાંતિ આપી શકે! જરા વિચાર કરીએ! આપણે એકબીજાને મળીએ છીએ ત્યારે ‘રામ-રામ’ કહીને પરસ્પર અભિવાદન કરીએ છીએ. અચાનક કોઈ કષ્ટ આવી પડે તો આપણા મુખમાંથી ‘હે રામ’ શબ્દ નીકળી પડે છે. કોઈક મૃતકની સ્મશાનયાત્રા

આપણે એકબીજાને મળીએ છીએ ત્યારે ‘રામ-રામ’ કહીને પરસ્પર અભિવાદન કરીએ છીએ. અચાનક કોઈ કષ્ટ આવી પડે તો આપણા મુખમાંથી ‘હે રામ’ શબ્દ નીકળી પડે છે

નીકળે છે ત્યારે પણ ‘રામ નામ સત્ય હૈ’નો ઉચ્ચાર કરવામાં આવે છે. અર્થાત્ રામ અને રામનામ સિવાય બીજું વ્યર્થ છે. આગામી 27 માર્ચે શુક્રવારે શ્રીરામનવમી આવી રહી છે ત્યારે આપણે એક સંકલ્પ કરીએ કે કલ્યાણનું ભવન અને સુખનું ધામ એવા ભગવાન શ્રીરામના ભજન માટે અગ્રેસર બનીને આપણા માનવજીવનને સાર્થક કરીશું.

સપ્તાહનાં પ્રત-તહેવારો
તા.૨૩ થી તા.૨૯ માર્ચ 2026

તા.૨૩ સોમવાર

ચૈત્ર સુદ પાંચમ:શ્રી પાંચમ શ્રીલક્ષ્મી પંચમી,હયપ્રત કલાદિ,વિશ્વ હવામાન દિન.

તા.૨૪ મંગળવાર

ચૈત્ર સુદ છઠ:ચમુના જયંતી સ્કંદ ષષ્ઠી, સૂર્ય ષષ્ઠી.

તા. ૨૫ બુધવાર

ચૈત્ર સુદ સાતમ, જૈન અહ્યાઈ પ્રારંભ, આયંબિલ ઓળી પ્રારંભ,વાસંતી દુગો પૂજા(બંગાળ).

તા.૨૬ ગુરુવાર

ચૈત્ર સુદ આઠમ, દુગોઆઠમ, શ્રી રામનવમી, ભવાની દેવી પ્રાગટ્ય,અશોકાષ્ટમી, શ્રીરામ પરિક્ષ્મા, અન્નપૂણો, પરિક્ષ્મા-વારાણસી.

તા.૨૭ શુક્રવાર

ચૈત્ર સુદ નોમ:ચૈત્ર નવરાત્ર પૂરા, શ્રી સ્વામીનારાયણ જયંતી. શ્રી રામદાસ સ્વામી જયંતી

તા. ૨૮ શનિવાર

ચૈત્ર સુદ દશમ:ધમરાજ દશમી.

તા.૨૯ રવિવાર

ચૈત્ર સુદ એકાદશી: કામદા એકાદશી(લવિંગ), કૃષ્ણ દોલોત્સવ,વલ્લભાચાર્ય વધાઇ

જીવનમાં જાત પરનું નિયંત્રણ ખૂબ જરૂરી છે. જાત પરનું નિયંત્રણ એટલે પોતે જ પોતાના માલિક, સ્વામી બની સ્વયંનું સંચાલન કરવું. પોતાની વૃત્તિઓ પર નિયંત્રણ રાખવું એટલે જાત પરનું નિયંત્રણ.

જાત પરનું નિયંત્રણ

ગૌતમ બુદ્ધે એક વાર પોતાના શિષ્યોને ઉપદેશ આપતાં કહ્યું હતું, ‘સ્વયંના સ્વામી બનો.’ આ ઉપદેશનું વાક્ય બધું જ કહી જાય છે. આપણા જીવનનાં દુ:ખો, સંઘર્ષ, સમસ્યાઓ એ બધાંમાંથી રસ્તો કાઢવા માટે બુદ્ધનો આ વિચાર ખૂબ ઉપયોગી થાય તેમ છે. બુદ્ધે કહ્યું તેમ સ્વયંના સ્વામી બનવું એટલે પોતાના વિચાર પર, મનની ચંચળતા પર, જાતના આવેગો પર કંટ્રોલ કરવો અને એ નિયંત્રણ વડે પોતાના મન પર વિજય મેળવવો. આ વાત સ્વને અનુશાસનમાં રાખવાની વાત પોતાને કયા માર્ગે વાળવું, કયા રસ્તે લઈ જવું, કોઈ ખોટા માર્ગે જવા મન લલચાવ ત્યારે મન કાબૂમાં કરી તેને સાચા માર્ગે વાળવું, એ જાત પરનું અનુશાસન છે. આ વસ્તુ જો આવડી જાય અને જાત પર નિયંત્રણ કરી શકો તો પછી તમારે તમામ દુ:ખોથી ડરવાની જરૂર નહિ રહે. બધાં દુ:ખો તમારાથી ડરશે, તમને તે હરાવી, થકાવી નહીં શકે. જાત પરનું નિયંત્રણ એટલે દુ:ખો હટાવવાની વાત નથી, દુ:ખો તો આવશે જ પણ એના પર હસતા મુખે વિજય મેળવવાની આ ચાવી છે. આજે એવા કપરા સમયમાંથી આપણે પસાર થઈ રહ્યા છીએ ત્યારે આ બાબત બહુ જરૂરી છે. આજે ભૌતિકવાદ અને ઉપભોક્તાવાદ વધુ ફેલાઈ રહ્યો છે. સુખ-સગવડો ભોગવવાની મહેચ્છાઓને લઈ અથવા જીવનને તેજ ગતિએ વૈભવી બનાવવાની લત કે ઘેલણ બહુધા જોવા મળે છે. નવી પેઢી તેજતરવાટ ધરાવે છે. તેજ બુદ્ધિ પણ

ધરાવે છે પરંતુ તેમનામાં ધીરજનો અભાવ જોવા મળે છે. બધું ઝડપી અને સરળતાથી પ્રાપ્ત કરી લેવું છે. તેવી વૃત્તિ જ જાતને અધમ માર્ગે દોરી જાય છે. લોભ કે લાલચ તો બૂરી બલા છે તે આપણે જાણીએ જ છીએ. છતાં પણ માણસ લાલચને વશ થાય છે એ એની કુરુણતા છે. આપણા સ્વભાવની આ મર્યાદા છે. એક સેનાપતિ પોતાના સૈન્ય પર કાબૂ રાખી શકે છે પણ પોતાના પર નહીં, એવી આ વાત છે. તમે બીજા પર હુકમ ચલાવી તેને કંટ્રોલ કરવા ઇચ્છો છો પણ પોતાની જાતને નહીં. આ જ બાબત ખોટી છે. જેમ સંસ્થા કે સૈન્યમાં અનુશાસન

અજવાળાં દુર્ગેશ ઉપાધ્યાય

સ્વયંના સ્વામી બનવું એટલે પોતાના વિચાર પર, મનની ચંચળતા પર, જાતના આવેગો પર કંટ્રોલ કરવો અને એ નિયંત્રણ વડે પોતાના મન પર વિજય મેળવવો

જરૂરી છે તેમ ઘર પણ એક સંસ્થા છે. તમારી જાત પણ એક સંસ્થા છે. જીવનમાં નિયંત્રણ કે મૂલ્યોનું પાલન નહીં હોય તો તે જીવનનો કોઈ અર્થ નથી. ઘણાં દુ:ખો કે મુશ્કેલીઓના સર્જક આપણે જાતે જ એટલે આપણું મન હોય છે. તેના પર કાબૂ કરી શકો તો તમે જગ જીતી ગયા સમજો.